

Opdrachtschrijving gebiedsproces aan de Werkgroep “Water op Urk”

“Productie Industriewater voor grootzakelijke aansluitingen Noordelijk Flevoland”

Inhoud

Aanleiding.....	1
Achtergrond en Probleemstelling	2
Bestuurlijke stuurgroep.....	2
Gewenste uitbreiding Stuurgroep	3
Eerder uitgevoerd onderzoek – Werkgroep “Water op Urk”	3
De opdracht.....	4
Uitvoering	5
Scenario’s voor een circulair watersysteem voor visindustrie op Urk (fase 1 en 2)	5
Planning	5
Inschatting tijdbesteding traject en out-of-pocket kosten	5

Aanleiding

Begin 2023 is duidelijk geworden dat Vitens in Noordelijk Flevoland (dit geldt ook voor Overijssel) geen nieuwe- of vergroting/uitbreiding van grootzakelijke industriële aansluitingen¹ meer faciliteert.

Vitens overschrijdt in de huidige situatie de vergunning voor de winning van grondwater op de winlocatie Sint Jans klooster in Overijssel. Op de locatie Sint Jans klooster wordt drinkwater van dit grondwater gemaakt en naar o.a. de Noordoostpolder (NOP) getransporteerd.

Daarnaast is op Urk een te geringe capaciteit van het drinkwatertransport-leidingennetwerk aanwezig, dit levert in de praktijk knelpunten op met de waterdruk op Urk en de mogelijkheden om de drinkwatervoorziening voor nieuwe huishoudens en bedrijven (zijnde niet grootzakelijke aansluitingen) uit te breiden.

Beide uitdagingen leidde tot het besluit van Vitens om geen nieuwe, en ook geen uitbreiding van bestaande, grootzakelijke industriële aansluitingen meer te faciliteren. Dit besluit levert voor alle grote drinkwaterverbruikers in de NOP een direct probleem op in de economische groei- en ontwikkelmogelijkheden en ook belemmert het nieuwe bedrijvigheid.

---

¹ Definitie Grootzakelijke klant =

- Bij verbruik meer dan 10.000 m3 op één aansluiting per jaar
- Of woningcorporatie, gemeente, zorginstelling of school

Achtergrond en Probleemstelling

Urk en vis horen bij elkaar. Urk heeft een zeer actieve visindustrie die zorgt voor veel werkgelegenheid en een bloeiende economie. Deze voedingsmiddelenindustrie heeft echter veel water van minimaal drinkwaterkwaliteit nodig. Bedrijven op bedrijventerrein Zwolsche Hoek hebben te weinig drinkwater beschikbaar om alle economische potentie te kunnen verwezenlijken die er is voor met name de visverwerkende industrie. Echter dit vraagstuk geldt ook voor andersoortige bedrijven op Urk en in de gemeente NOP.

Sinds enkele jaren is de gemeente Urk bezig met de ontwikkeling van het bedrijventerrein Port of Urk. Dit bedrijventerrein is bedoeld voor uitbreiding van de visverwerkende industrie en de maritieme sector. Het is de bedoeling dat einde 2023 de engineering voor het ondergrondse deel gereed is zodat begin 2024 de nutsvoorzieningen kunnen worden gelegd.

De onmogelijkheid voor Vitens om hier de grootzakelijke klanten te voorzien van een wateraansluiting zorgt voor een knelpunt bij de kaveluitgifte op Port of Urk voor de visverwerkende industrie en dus de verdere ontwikkeling van het terrein en de economie. Snelle actie is nodig om de leveringszekerheid van water voor de eerste visverwerkende bedrijven op Port of Urk (fase 1 van PoU) veilig te stellen.

Naast het drinkwaterprobleem spelen meerdere uitdagingen op Urk een rol, bijv. t.a.v. afvalwater: verstopte riolering a.g.v. vetlozing via het afvalwater, discrepantie t.a.v. de aangevoerde vuillast AWZI Tollebeek en de betaalde vuillast, zoutlozingen en daarnaast ook de noodzaak tot optimalisatie en verduurzaming. Bovendien worden de visresten (na fileren) nu naar Duitsland getransporteerd, hetgeen geld kost. Deze resten bevatten waardevolle grondstoffen die goed te verwaarden zijn. In combinatie met de vaste delen uit het afvalwater uit het visverwerkingsproces kan dit i.p.v. een kostenpost een verdienmodel voor de ondernemers opleveren.

Alle voorgenoemde vraagstukken op Urk zijn niet los van elkaar op te lossen. Om te komen tot duurzame oplossingsrichtingen is een goede samenwerking tussen de provincie, het waterschap, gemeenten en bedrijven noodzakelijk. Daarom is het gebiedsproces "Water op Urk" gestart.

Bestuurlijke stuurgroep

Op 31 mei 2023 is bestuurlijk overleg over dit urgente onderwerp geweest tussen de Provincie Flevoland, de gemeenten Urk en Noordoostpolder en Rijkswaterstaat. Er is besloten om gezamenlijk een **bestuurlijke stuurgroep** te vormen om sturing te geven aan een duurzame korte-, middellange en lange termijn oplossing en realisatie voor de industriële watervoorziening vanuit een alternatieve bron.

Rolverdeling: De gemeente Urk is betrokken als probleemhouder en aanjager, de provincie is betrokken als strategische partner en de gemeente Noordoostpolder als partner voor de lange termijn. RWS is betrokken als bevoegd gezag van het IJsselmeer (winning water en lozing), vanuit deze rol kan RWS niet altijd sturend zijn.

Voorstel is het Waterschap Zuiderzeeland als belanghebbende voor de verwerking van het afvalwater, Vitens als leverancier van drinkwater (kantooraansluiting) – zie hiervoor ook de Kanttekeningen - en de VVU als afvaardiging van de visverwerkende bedrijven, aan te sluiten bij de Stuurgroep.

De stuurgroep heeft besloten een opdracht te formuleren aan de werkgroep, deze is hieronder opgenomen. Zij vraagt handelingsperspectief en alternatieven voor de korte, middellange en lange termijn. Wethouder Nathanaël Middelkoop van de gemeente Urk is voorlopig de trekker en het aanspreekpunt namens de stuurgroep.

Gewenste uitbreiding Stuurgroep

Op basis van de huidige samenstelling van de Stuurgroep en de urgentie van het probleem is het nodig de stuurgroep uit te breiden:

- Vanuit de samenhang met de afvalwatervoorziening voor het vraagstuk op Urk wordt geadviseerd – in het verlengde van de samenstelling van de werkgroep Water op Urk – de stuurgroep uit te breiden met vertegenwoordiging van het **Waterschap Zuiderzeeland**.
- Ook wordt geadviseerd om **Vitens** aan te laten sluiten omdat
  1. Drinkwater ook aan de kantoren op de industrieterreinen wordt geleverd (per bedrijf 35.000 m³/jaar)
  2. De woninguitbreiding in de nabije toekomst sterk toeneemt en de waterdruk nu al problemen oplevert
  3. Vitens zelf ook nog 2 belangrijke knelpunten heeft (overschrijding winningsvergunning en druk waterleiding) die niet worden opgelost door het niet aansluiten nieuwe grootzakelijke verbruikers. De productie van water van gewenste kwaliteit voor de visindustrie (voor zowel nieuwe als bestaande visindustriebedrijven) vanuit een alternatieve bron kan een belangrijke bijdrage leveren aan hun eigen huidige opgave qua drinkwater. Daarnaast kan de levering van drinkwater door Vitens aan de nieuwe bedrijven (4 m³/uur) en aan bestaande bedrijven (huidige contracten grootzakelijk verbruikers) een cruciale rol spelen om de business case voor alternatieve voorziening sluitend te krijgen; mogelijk is het noodzakelijk om gezamenlijk in het gebiedsproces afwijkende afspraken te maken van de standaardpraktijk. Vitens heeft daarmee een rol in dit gebiedsproces.
- De visverwerkende bedrijven hebben een visie over hun toekomst. De **VVU** vertegenwoordigt deze bedrijven en zal daarom onderdeel van de Stuurgroep moeten zijn.

Eerder uitgevoerd onderzoek – Werkgroep “Water op Urk”

In het verlengde van de Watervisie ontwikkelingen Urk (2019) en het provinciale Waterprogramma ([Waterprogramma \(flevoland.nl\)](http://Waterprogramma(flevoland.nl))) is vanuit het Waterlab Circulair Flevoland de werkgroep “Water op Urk” ontstaan en is eerder onderzoek gedaan naar een circulaire waterkringloop per visverwerkend bedrijf. Dit vanwege de reeds eerder geconstateerde tekorten aan proceswater, brijnlozingen, afvalwatervraagstukken en noodzaak tot optimalisatie en verduurzaming. Uit het onderzoek bleek dat een circulaire waterkringloop financieel niet haalbaar is voor individuele bedrijven. Als vervolg op dat uitgevoerde onderzoek zet de werkgroep zich in voor de gehele samenwerkende visverwerkende industrie.

Deze werkgroep is opgezet door:

- SAF – Samenwerking Afvalwaterketen Flevoland, waarin Waterschap Zuiderzeeland en de Flevolandse gemeenten samenwerken van af 2005

- WaterLab Flevoland – vanuit de Provincie Flevoland, de SAF (6 Flevolandse gemeenten en Waterschap Zuiderzeeland) worden onder de noemer WaterLab Flevoland nieuwe ontwikkelingen in de waterketen gestimuleerd.
- Provincie Flevoland (opdrachtgever)
- Gemeente Urk
- Waterschap Zuiderzeeland
- Vitens
- Visverwerkende bedrijven via de VVU [opm. zie hieronder]

Later zijn meerdere stakeholders aangesloten:

- Gemeente Noordoostpolder
- Visafslag Urk
- Rijkswaterstaat
- Omgevingsdienst OFGV

De opdracht

Opdrachtomschrijving

De opdracht bestaat uit drie delen, te weten:

Korte termijn (industriewater Port of Urk):

- Zorg voor een snelle, adequate en duurzame oplossing voor de levering van veilig en gecertificeerd industriewater voor de (eerste) grootzakelijke bedrijven die zich (potentieel) vestigen op Port of Urk (fase 1 PoU).

Middellange termijn (industriewater Urk):

- Zorg voor levering van veilig en gecertificeerd industriewater – het liefst zo circulair en duurzaam mogelijk in samenhang met de afvalwatervoorziening - voor Zwolsche Hoek en Port of Urk. Korte en middellange termijn opdracht zijn v.w.b. de technologische oplossing niet los van elkaar te ontwikkelen, een keuze voor de korte termijn kan gevolgen hebben voor de mogelijkheden op middellange termijn.

Lange termijn (industriewater Noordelijk Flevoland)

- Kom in Noordelijk Flevoland tot een stabiele duurzame industriële waterproductie voor de waterbehoefte van industriële grootverbruikers in Noordelijk Flevoland (naast een stabiele basis voor de drinkwatervoorziening voor huishoudens en bedrijven zijnde niet grootverbruikers).

In oktober 2022 is tussen het Afvalwaterakkoord Gemeente Urk – Waterschap Zuiderzeeland 2022 – 2030 afgesloten. Dit (uitsluitend met toestemming van betrokken partijen opzegbare) akkoord wordt bij de uitvoering van deze opdracht als kader gehanteerd, in zowel technisch – als financieel opzicht. Indien voorstellen van de werkgroep buiten deze kaders vallen, overleggen partijen over de financiële en technische consequentie van de door gemeente Urk eerder aangegane verplichtingen in het Afvalwaterakkoord.

Uitvoering

De werkgroep “Water op Urk” voert deze opdracht uit onder aansturing van de Stuurgroep. Deze werkgroep wordt gevormd door de leden van de al eerder bestaande werkgroep “Water op Urk” uitgebreid met de partners zoals eerder beschreven. Het is daarmee een logisch vervolg op de activiteiten en onderzoeken die eerder zijn uitgevoerd en voorzien waren. Voor de opdracht Port of Urk geldt een tijdslijn voor realisatie van 2 tot 3 jaar (fase 1 PoU) voor de eerste bedrijven. Voor de middellange termijn van Zwolsche Hoek en Port of Urk een periode van 4 jaar. Voor de opdracht Noordelijk Flevoland wordt gewekt aan realisatie na 4 jaar (inclusief fase 2 Port of Urk).

Scenario’s voor een circulair watersysteem voor visindustrie op Urk (fase 1 en 2)

Een scenario dat de werkgroep “Water op Urk” uitwerkt is onttrekking van water uit het IJsselmeer om dit op te werken tot proces/drinkwater voor de visindustrie op Urk. Dit water wordt getransporteerd naar de bedrijven en het afvalwater afgevoerd, gezuiverd en hergebruikt op de meest effectieve en circulaire manier. De werkgroep zal in overleg met de stuurgroep zo nodig aanvullende scenario’s of deelscenario’s voorstellen en uitwerken.

Planning

Op basis van de huidige planning voor Port of Urk is de volgende planning voorzien:

1. Van december 2023 tot eind maart 2024 wordt, op basis van het gekozen scenario, gewerkt aan een concreet plan van aanpak en businesscase voor de korte termijn - in samenhang met de (middel)lange termijn.
2. Tussen april 2024 en half 2024 gaat het om het afsluiten van contracten en de voorbereiding van de zuivering en het transport van water. In deze fase is het helder wie wat gaat doen, wie wat gaat betalen en hoeveel dit gaat zijn.

Na een eerste verkenning is duidelijk geworden dat Evides Industriewater vooralsnog de meest geschikte leverancier lijkt. Vandaar dat al verkennende gesprekken gevoerd zijn met Evides Industriewater (het proceswaterbedrijf van Evides Drinkwater dat in heel Nederland acties is) gezien ontbreken van een dergelijke tak bij Vitens; Evides Industriewater heeft in ieder geval aangegeven interesse te hebben. Het kan van belang zijn om hen zo snel mogelijk te betrekken bij dit proces als partner. Daarvoor dient wel uitgezocht te worden hoe dit staatssteunproof kan.

Inschatting tijdbesteding traject en out-of-pocket kosten

- Alle deelnemende partijen investeren tijd. Deze tijd wordt niet in rekening gebracht.
- Coördinatie en begeleiding van de werkgroep vindt plaats door Martijn Bijmans van Multipitch en een nader door de werkgroep aan te wijzen functionaris. Samen vormen zij het begeleidingsteam van de korte termijn uitwerking tot en met zomer 2024. De eerste raming gaat uit van maximaal 50 dagen (verwachte kosten: € 60.000).

- Voor de korte termijn op weg naar de vervolgfase is in ieder geval momenteel bekend dat in ieder geval inzet van een nader aan te wijzen functionaris en Martijn Bijmans wederom geraamd is op maximaal 50 dagen. En daarnaast dient er ook ruimte te zijn voor inhuur aanvullende specialistisch advies, hiervoor is voorlopig € 40.000 voorzien. Uit eventuele gesprekken met Evides zal ook blijken wat zij kunnen bijdragen en waarvoor zij wel eventueel betaald zouden moeten worden.
- De middellange termijn uitwerking start na zomer 2024, deze wordt later definitief begroot en van een definitief plan van aanpak voorzien. Daarbij zal ook een verdeelsleutel qua kosten worden meegenomen voor externe begeleiding dan wel expertise.

Getekend op te

C. Jansen
Gedeputeerde Provincie Flevoland

S. Simonse
Gedeputeerde Provincie Flevoland

W. Foppen
Wethouder Gemeente Urk

R. van Amersfoort
Wethouder Gemeente Noordoostpolder

D. Rouwenhorst
Hoofd Netwerkontwikkeling en Visie Midden Nederland
Rijkswaterstaat